Metsäkeskus

HE 167/2022 vp
mmv 11.10.2022 klo 10.00
Dnro 6107/00.07/2022
A. Rakemaa

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

HE 167/2022 Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä ja kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain 29 a ja 48 §:n muuttamisesta

Yleistä

Hallituksen lakiesitys uudesta metsätalouden kannustejärjestelmästä sisältää keskeiset metsänhoidon ja metsäluonnonhoidon työlajit. Tuettavat työlajit ovat pitkälti samoja kuin aiemmissa tukijärjestelmissä mutta nyt tukiehdoissa on painotettu aiempaa selvemmin ilmastonmuutoksen ja vesiensuojelun näkökulmia. Lisäksi siihen on lisätty aiempaa enemmän maanomistajalähtöistä luonnonhoitotukia. Metsäkeskus pitää näitä uudistuksia tukijärjestelmään tervetulleina.

Hallinnon tehostaminen

Uusi tukijärjestelmän voimaatuloajankohdaksi on esitetty vuoden 2024 alkua. Metsäkeskus pitää tätä esitystä erittäin hyvänä, sillä kesken vuoden voimaan tulevat metsätalouden toimintaa merkittävästi vaikuttavat säädösmuutokset ovat ongelmallisia sekä hallinnon että toimijoiden kannalta. Metsä- ja luonnonhoidon työt tehdään sulan maan aikaan ja esimerkiksi kesällä tapahtuvat säädösmuutokset vaikeuttaisivat huomattavasti töiden suunnittelua ja toteutusta, jos ne pitäisi suunnitella ja toteuttaa kahden eri tukijärjestelmän mukaisena.

Esityksessä ja erityisesti tukiehdoissa on kiinnitetty huomioita hakemusten automaattisen käsittelyn ja päätöksenteon mahdollistamiseen. Tavoitteena on ollut selkeyttää tukiehtoja niin, että päätöksenteko automatisointi

metsävaratietojen pohjalta esimerkiksi taimikon- ja nuorenmetsänhoidossa olisi mahdollisimman sujuvaa. Lisäksi taimikon- ja nuorenmetsähoidon työlajissa on tarkoitus palata jälkirahoitteiseen tukihallintoon muuttamalla tuki de minimis eli vähämerkityksellinen tuki pohjaiseksi tueksi, jolloin nyt käytössä olevasta kaksivaiheisestä tukimenettelystä voidaan luopua. Tuki myönnettäisiin myös yhä useammassa työlajissa todellisten kustannusten sijasta laskennallisiin keskikustannuksiin sekä työmäärään perustuvana tukena. Laskennallinen tuki olisi käytössä terveyslannoituksessa, piennarteissä, kulotuksessa ja taimikon ja nuoren metsän hoidon tukea myönnettäessä. Laskennallinen tuki yksinkertaistaa tietojärjestelmien rakennetta ja mahdollistaa automaattiseen päätöksenteon. Kaikki nämä muutokset tarkoittavat merkittävää tehostamismahdollisuutta Metsäkeskukselle tukien hallinnoinnissa. Metsäkeskus katsoo, että tukilainsäädäntö on tältä osin varsin edistyksellistä ja tukee parhaalla mahdollisella tavalla metsätalouden digitalisaatiota.

Nuoren metsän hoito

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tavoitteena olisi ohjata oikea-aikaiseen metsän hoitoon metsän kasvatustavasta riippumatta. Taimikon- ja nuorenmetsän tukiehdoilla on pyritty ohjamaan metsänhoitotöitä taimikon kehityksen varhaiseen vaiheeseen, jolloin töiden kustannus on kohtuullinen ja siitä saatava tuottavuushyöty yhteiskunnan ja metsien hoidon kannalta optimaalinen. Työlajin tukiehdot ehdot ohjaavat lisäksi välttämään tarpeetonta alikasvoksen raivaamista ja kohdentamaan työ kasvatettavaksi valittaviin puuyksilöiden hyväksi, jotka voivat koostua useasta kasvupaikalla menestyvästä puulajista. Tämä kannustaa metsiköiden kasvattamiseen sekapuustoisena.

Taimikon ja nuorenmetsähoidon työlajissa tukea voitaisiin myöntää taimikon ja nuoren metsän hoidon yhteydessä kaadetun pienpuun keräämiseen. Pienpuun keruun ehdoksi asetettaisiin vaatimus kerätyn puun määrälle. Kuollutta puuta ei saisi kerätä, tällä varmistetaan, ettei monimuotoisuudelle arvokasta lahopuuta poisteta tukea saavilta nuoren metsän hoitokohteilta.

Suometsien hoito

Kannustejärjestelmäesityksessä suometsien tukimuodot ovat uudistuneet merkittävästi aiemmasta. Ojitettujen alueiden osalta tavoitteena on ollut lisätä puustoon sitoutuneen hiilen määrää ja samanaikaisesti minimoida turpeen hajoamisesta ilmakehään vapautuvan hiilen määrä. Tukijärjestelmässä tukea tullaan myöntämään suometsän hoitosuunnitelman laadintaan. Suunnitelmassa tulee yksityiskohtaisesti selvittää ojien kunto ja perkaustarve, peitteisten metsänkäsittelyn edellytykset ja suoalueen luontoarvot. Tukijärjestelmä kannustaa entistä huolellisempaan ojitettujen alueiden käytön suunnitteluun ja vaatii sitä tekeviltä ammattilaisilta entistä monipuolisempaa osaamista. Samanaikaisesti kun valtion tukemien ojitusalueiden hoidon tasoa tiukennetaan, olisi tarpeellista pohtia keinoja maanomistajien omatoimisten ojitusten laadun parantamiseen. Myös näihin töihin olisi saatava metsänomistajille ja kaivuuyrittäjille lisää ymmärrystä suoalueiden kokonaisvaltaisen suunnittelun välttämättömyydestä.

Luonnonhoito

Metsäluonnon hoidon tukea voitaisiin myöntää elinympäristöjen kunnostukseen sekä metsätaloudesta aiheutuneiden vesistöhaittojen vähentämiseen. Metsäluonnon hoitoon esitetään muutosta tuensaajaan. Nykyisen kaltainen menettely, jossa Metsäkeskus valitsee luonnon-hoitohankkeen toteuttajan hankehakumenettelyssä, ei olisi enää ainut menettely tuen myöntämisessä vaan tukea voitaisiin myöntää myös metsänomistajien pienimuotoisiin luonnonhoitohankkeisiin. Tuki ohjattaisiin kuitenkin toimijan sijaan aina maanomistajalle ja tukea voitaisiin maksaa maanomistajien toteuttamien yhteishankkeiden lisäksi myös yksittäisen maanomistajan metsäluonnon hoitohankkeeseen.

Esitetty tarjoaa lisää työkaluja monimuotoisuuden turvaamiseen metsänomistajille ja voi tuoda vaihtelua toteutettavaiin luonnonhoidon hankkeisiin ja se voi myös lisätä metsäluonnonhoidon tuen käyttöön. Metsäkeskuksella säilyisi kuitenkin edelleen mahdollisuus huolehtia tuen vaikuttavuudesta, sillä lakiesitysluonnoksen 22 §:n säännöksen mukaan Metsäkeskuksen tulee asettaa tuen myöntämisessä etusijalle alueellisten metsänohjelmien luonnonhoidolle asetetut painopisteet

Lopuksi

Metsäkeskus

HE 167/2022 vp
mmv 11.10.2022 klo 10.00
Dnro 6107/00.07/2022
A. Rakemaa

Metsäkeskus muistuttaa, että yksityismetsätalouden tukijärjestelmällä on edelleen suuri vaikutus metsänomistajien kannustamisessa aktiiviseen metsien - ja metsäluonnon hoitoon. Yksityismetsät ovat tärkeitä metsäteollisuuden puunhuollon ja metsien monimuotoisuuden turvaamisen kannalta. Uudistelulla tukijärjestelmällä voidaan jatkossa entistä paremmin turvata yhteiskunnalle syntyviä positiivisia ympäristövaikutuksia ja tukea metsien roolia ilmastonmuutokseen sopeutumisessa.

Anna Rakemaa
metsäjohtaja
Suomen Metsäkeskus